

РЕЦЕНЗИЯ

от: доц. д-р Милен Иванов Балтов,

член на научното жури в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент” по професионално направление 3.8. Икономика (Инвестиции в човешки капитал и икономически растеж)

обявен за нуждите на ЦИУН към Бургаски свободен университет, в ДВ бр. 53/13.07.2012 г.

В изпълнение на Заповед № ЛС-177а/ 13.09.2012 г. на Ректора на Бургаски свободен университет, за назначаване на Научно жури за избор на „Доцент” съм определен за рецензент по конкурса.

Представената **документация** е в изискуем обем и отговаря на Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за развитие на академичния състав в БСУ.

В обявения конкурс е подал документи **един кандидат**, а именно **гл.ас. д-р Мария Иванова Нейчева**.

1. Представяне на кандидатката за участие в конкурса

Гл.ас д-р Мария Иванова Нейчева е завършила средното си образование с пълно отличие в Математическа гимназия – гр. Бургас, а през 11991 г. завършва Технически университет – гр. София, където завършва специалност „Автоматика и системотехника”. След завършване на първото си висшето образование, завършва и професионална квалификация по Стопанско управление в УНСС и магистърска степен по Икономика в БСУ. През периода 2003-2007 г. е задочен докторант катедра „Обща икономическа теория” при Икономически университет – Варна. През 2007 г. защитава дисертация на

тема „Нелинейни ефекти на държавните разходи в българската икономика” и получава образователната и научна степен „доктор”. Преподавателска и лекторска дейност започва още през 1991 г. в Бизнесколежи, гр. София. В периода 1993 – 1997 е лектор в УНСС.

Гл.ас. д-р Мария Нейчева е щатен преподавател в БСУ от 2003 г. Изнася лекции и види семинарни занятия по дисциплините Микроикономика и Икономика и Транснационални и мултинационални корпорации и банки преподавани в Университета. При изискуем минимум 1000 часа аудиторна заетост кандидатът има изпълнени 1899 часа, като за учебната 2011/2012г. са отработени 283 часа.

Гл. ас. д-р Нейчева владее и ползва английски, руски и немски език и е провела редица допълващи специализации по икономика и макроикономика в Белгия, Великобритания, Гърция, Унгария. Член е на Европейската икономическа асоциация.

Намирам, че натрупания преподавателски опит е напълно достатъчен за придобиване на академичната длъжност доцент.

2. Персонална характеристика, съответствие на законовите изисквания на кандидатката и количествени измерители

Гл.ас д-р Мария Иванова Нейчева работи на основен трудов договор в БСУ и е представила изискуемия **пълен комплект документи за участие в конкурса за академичната длъжност „доцент”**, а именно:

Молба за допускане в конкурса;

Професионална автобиография;

Диплома за придобита образователна и научна степен „Доктор”;

Справка за пълен норматив аудиторна и извънаудиторна натовареност ;

Списък с представените за рецензиране академични учебници;

Справка за разработените и четените лекционни курсове;

Списък на представените за рецензиране публикации и научноприложни разработки;

Свидетелство за съдимост;

Справка за участия в научни форуми;

Справка за научните и научно-приложните приноси и резюметата от трудовете след защитата на докторска дисертация;

Справка за цитиранията на кандидатката в публикации на научни работници;

На тази база, за кандидата може да се отсъди:

- Образователната и научна степен “доктор” е в същата научна област, в която е обявен конкурса;
- Аудиторната ѝ заетост, след придобиването на образователната и научна степен доктор е от 1 899 часа – над изискуеми 1 000 часа. С тематиката в областта на конкурса;
- Стаж ѝ като преподавател в БСУ е повече от 9 години, при изискуеми поне две години;
- Има рецензирана самостоятелна монография от 11 издателски коли по тематиката на конкурса;
- Представила е 19 научни публикации извън дисертационния труд, 5 от които са в чуждестранни издания, които не повтарят представените за придобиване на образователната и научна степен „доктор”;
- Наличие на публикуван самостоятелен учебник и учебни помагала и материали , вкл. електронни.

- Участвала е в научноизследователски и приложни проекти на национално и международно равнище, в т. ч. и като ръководител на два проекта.

Може да се заключи, че по линия на *минималните нормативни критерии и показатели за оценка на учебната и изследователската работа* кандидатката надхвърля значително изискванията.

Публикации, представени за рецензиране по обявения конкурс за заемане на академична длъжност “доцент”								Общо
Монографии		Студии и статии		Доклади		Учебници и учебни помагала		
в страната	в чужбина	в страната	в чужбина	в страната	в чужбина	в страната	в чужбина	
1	-	6	4	8	1	5		25 бр.

Представените 25 публикации са извън дисертационния труд за придобиване на образователната и научната степен „доктор” с общ обем на собственото участие 32 изд. коли и 246 стандартни машинописни страници. Те включват 1 монография, 3 студии, 7 статии, 9 научни доклада и 5 учебника, учебни помагала и електронни учебни материали. От научните публикации 5 са в чужди издания. Всички представени публикации са с тематика в областта на конкурса.

Научните публикации на кандидатката са в авторитетни научни издания, в т. ч. 5 от тях са в чужди издания. В справката за цитиранията

са отбелязани 9 цитирания на публикации на кандидата, 8 от които са от автори извън България. С документите по настоящия конкурс се удостоверява също, че кандидатката е участвала в 8 научноизследователски и приложни проекта, шест от които са с възложител международни и национални организации, а два, на които е и ръководител в БСУ.

Освен всичко, посочено по-горе, у нас кандидатката се изявява с точните си попадения на научни теми, така и с компетентното им анализиране и ясно излагане на висок научен език. Притежава неоспорими организаторски способности, умее да работи високоефективно в екип. Известна е като **компетентен специалист, който се отличава с изключителна скромност и научно достойнство.**

3. Качествена оценка по критериите и показателите за научно-изследователската дейност

Според приетия Закон и Правилник, кандидатите за заемане на академичната длъжност „Доцент” се оценяват по съвкупност от качествени критерии и показатели за научно-изследователската дейност.

1. Монографични издания.

В този раздел присъства: „Изследване на образованието на работната сила и влиянието му върху икономическия растеж” (2012 г.). В монографията е апробирана методологична рамка за оценка на потока и запаса от човешки капитал в дадена икономика, базирана на количествени и качествени индикатори за образованието на работната сила. Тя е приложена към текущото състояние на човешкия капитал в българската икономика, представен както в абсолютен, така и в сравнителен аспект спрямо новите страни-членки на ЕС от ЦИЕ. Акцентира се и върху изпълнението на Лисабонските критерии за образование. В контекста на анализа са отправени препоръки и конкретни мерки за решаване на пропуските в образователната сфера с оглед на дългосрочните ѝ ефекти. Съпоставени са съвременните теории за растежа и са

разграничени механизмите на влияние на човешкия капитал. Анализирани са ключови емпирични изследвания, които тестват теоретичните хипотези и представят доказателства за ролята на образованието върху растежа в съвременните икономики.

2. Студии и статии.

Трите студии и седемте статии представя емпирични доказателства за връзката между публичните разходи за образование и темпа на дългосрочен растеж в страните от ЕС. Теоретична основа на изследването е разширената производствена функция на Коб-Дъглас с три фактора: труд, физически капитал и човешки капитал, като в разработените иконометрични модели са включени и други потенциални детерминанти на растежа. Извежда се, че за общата извадка от двадесет европейски икономики инвестициите в образование и разходите за изследване и развитие са положително корелирани с темпа на икономически растеж. Резултатът за втората група страни е положителен, но не статистически значим и е уязвим спрямо промени в извадката и структурни прекъсвания в данните.

По-подробно внимание е отделено на моделите на ендогенния растеж – широко използван инструмент за анализ в съвременните емпирични разработки по тази проблематика. Представено е формалното описание на тези модели с цел изясняване каналите и механизмите за влияние на човешкия капитал върху дългосрочната икономическа активност в пазарните стопанства. В съвместната студия (с проф. Владимир), се съпоставят краткосрочните ефекти на фискалната политика в рамките на кейнсианската парадигма и съвременната хипотеза за не-кейнсианските ефекти. Наличието и потенциалните детерминанти на последните в нашата икономика се тестват чрез логистична функция, която моделира влиянието на дискреционния фискален импулс върху стопанската активност.

В статиите основно се анализират производствената функция с човешки капитал, представеното в статията изследване се опитва да намери връзка между измененията в запаса от човешки капитал в нашата икономика и растежа на БВП на глава от населението след 2000 г. Съпоставят се средното

образователно равнище на работната сила в България с това на заетите в сферата на туризма или се анализират промените в съвкупната икономическа активност, измерена чрез brutния вътрешен продукт и компонентите на съвкупните разходи, в България в пред-кризисния период (2000-07) и по време на рецесията, следствие от глобалната финансова криза (2008-09).

3. Учебници и учебни помагала.

Посочени са 1 учебник, 2 учебни помагала и 2 електронни материала с характер на помагало. Те покриват от една страна лекционни курсове, като този по микроикономика за студенти в бакалавърски и магистърски програми по икономически специалности. В допълнение, към всяка тема са добавени задачи и тестови въпроси, а в края на изложението са резюмирани базови математически зависимости, използвани в икономикса. От друга страна, подпомогат (чрез сборник тестове) усвояването на лекционния материал по микроикономика, студентите се въвеждат в съответната тема чрез въпроси за затвърждаване на основните понятия, изрази и концепции.

4. Доклади на конференции.

Чрез многобройните си изяви, кандидатката фокусира вниманието на участниците в тези конференции върху съвременни проблеми, въпроси и направления на макроикономиката и динамиката в развитието. Тя като смело и отговорно защитава становището си.

Навлиза в области, които са особено актуални като пазара на труда и връзката образование – реализация. Изследва процесите в сектор туризъм, който е приоритетен за страната, но подценяван от научна гл.т.

4. Съответствие с приносите в научните изследвания

Научните и научно-приложните приноси на кандидатката са с теоретичен и практико-приложен характер. **Научните приноси** са неоспорими и открити в следните теоретични и приложни насоки:

1. Авторката анализира в сравнителен план на количественото и качествено състояние на човешкия капитал в българската икономика и това в останалите страни членки на ЕС от ЦИЕ. Това е добра база за определяне и анализ на различията в темповете на икономически растеж в тези страни./ П1, П2, П16, П17/.
2. Извършено е детайлно изследване по концепцията за измерването на човешкия капитал, като се приема , че той се формира в средното и висше образование. Разработена е и приложена база от над 30 показатели, систематизирани в три групи, заедно със система от качествени показатели. Сред тях внимание заслужава чуждоезиковата квалификация и ролята на този показател при разглеждането на възможностите за икономически растеж в малки, отворени икономики. Тази проблематика все още много слабо присъства в научната литература, а значението ѝ расте в контекста на Стратегия Европа 2020 и развитието на икономика на иновациите./ П1, П3, П5, П8/.
3. Поставени са акценти върху ролята на човешкия капитал, като количеството човешки капитал се апроксимира с разходите за образование в публичния сектор, както и с дела на работната сила с поне средно образование. Това позволява да се направят важни и значими с оглед на потенциала на икономически растеж изводи за дългосрочните перспективи пред българската икономика./ П1, П6, П19/.

Практико-приложни приноси също са налице.

Кандидатката утвърждава активното използване на съвременни методи на преподаването на икономическата теория, свързани с електронно и мултимедийно обучение и оценяване на знанията на студентите. Разработени са курсове за преподаване на микроикономика, базирани на платформата за електронно обучение Moodle в БСУ/П24, П25/.

Разработени са *учебници и публикации с учебно-методичен характер* за осигуряване на учебния процес и формирането на знания и умения по преподаваните дисциплини. Успешно се прилага от кандидатката казусния метод в обучението.

5. Бележки и препоръки

Въпреки сериозните си международни и национални изяви досега, включително и в творчеството на кандидатката е пожелателно да бъде още по-критично както към българската практика на пазара на труда (включително и в отсъствието на достатъчно добри практики сред фирмите), особено в сектора на услугите. От тази гледна точка, препоръчително е да популяризира творчеството си още по-представително и по-убедително чрез силно критичен анализ и критични оценки на бъдещи научни конференции и чрез научно-популярни публикации.

Една от основите за сравнение между икономиките в Европейския съюз може да бъде на такива с динамичен и такива със статичен характер, от гл.т. на динамиката в растежа на БДС в тях. От друга страна, ценно ще бъде да се изследват проблемите на пазара на труда и от гледна точка на териториалните процес – имиграция и емиграция.

Малко изследвана в България област, която заслужава вниманието на кандидатката е проучването на състоянието на предлагащите услуги за развитие на човешките ресурси – обучителни организации, агенции за набиране на персонал, консултанти.

Направените критични бележки не са от такъв характер, че да оспорват приносите на кандидатката за академичната длъжност “доцент”.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Гл.ас. д-р Мария Иванова Нейчева в качеството ѝ на кандидат за академичната длъжност “доцент”, отговаря на приетите препоръчителни научни и наукометрични формални изисквания. Научната продукция на кандидатката съдържа резултати, представляващи научни и научно-приложни приноси;

насочена е към усъвършенстване на теорията и практиката; съдържа обобщения на резултати, получени чрез изследователска дейност.

Учебно-преподавателската ѝ работа я представя като добър университетски преподавател, а публикациите в престижни списания и изявите на национални и международни форуми са ѝ създали определен авторитет и име в научната общност.

Намирам достатъчни основания да предложа гл.ас. д-р Мария Иванова Нейчева да бъде избрана на академичната длъжност „доцент” по професионално направление 3.8. – Икономика (Инвестиции в човешки капитал и икономически растеж), по конкурса, обявен за нуждите на ЦИУН към Бургаски свободен университет. Убеден съм, че заемането на академичната длъжност “доцент” ще бъде заслужено и ще ѝ даде добри възможности за бъдещо научно творчество и изяви като преподавател, а на Университета качествен кадър с принос за просперитета му.

4 декември 2012 г.

Рецензент, Член на научното жури:

(доц. д-р Милен Иванов Балтов)